

Valtiovarainministeriö
Budjettineuvos
Niko Ijäs

Muistio
1.9.2025

Liite 1

VALTIONEUVOSTON MÄÄRÄYS ASIOIDEN KÄSITTELYSTÄ VALTIONEUVOSTON RAHA-ASIAINVALIOKUNNASSA

1 Johdanto

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 27 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvosto määrää asiat, jotka taloudellisen tai muun merkityksen vuoksi on ennen päätöksen tekemistä käsiteltävä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa. Voimassa olevat määräykset raha-asiainvaliokunnassa käsiteltävistä asioista ja esittelylistan laatimisesta on annettu valtioneuvoston määräyksessä asioiden käsittelystä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa (3.1.2002; N:o TM 0201). Määräys on osittaisuudistettu 15.11.2012, minkä lisäksi määräykseen on lisätty yksi asiaryhmä 30.11.2017.

2 Nykytila ja pääasialliset ehdotettavat muutokset

Vuosina 2016–2024 valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa on käsitelty vuosittain 317–524 asiaa. Vuonna 2024 asioita oli 408. Vuonna 2023, jolloin valiokunnassa käsiteltyt asiat on edellisen kerran tilastoitu asiaryhmittäin, asioita oli 411. Vuonna 2023 suurimpia asiaryhmiä olivat määrärahojen ja myöntämisvaltuuksien käyttöperusteita koskevat asiat (yli 60 asiaa), talousarvio- ja lisätalousarvioesityksen yhteydessä annettavat budjettilait (yli 50 asiaa) sekä erilaisten sopimusten tekeminen ja sitoumusten antaminen (yli 30 asiaa). Muita määrältään suurempia asiaryhmiä olivat virastojen ja laitosten perimiä maksuja koskevien asetusten antaminen sekä talousarvion ulkopuolisten rahastojen talousarvioiden ja tilinpäätösten vahvistaminen ja varojen siirto rahastoihin. Voimassa oleva määräys sisältää yli viisikymmentä eri perustetta, joiden täyttyessä asia on tuotava raha-asiainvaliokunnan käsiteltäväksi ennen päätöksentekoa valtioneuvostossa tai ministeriössä.

Osa raha-asiainvaliokunnassa nykyisin käsiteltävistä asioista on yleiseltä merkitykseltään vähäisiä. Näiden asioiden käsittelystä raha-asiainvaliokunnassa on perusteltua luopua joko kokonaan tai korottomalla käsittelyvelvollisuuden euromääräistä tai muutoin ilmaista alarajaa.

Myös julkisen talouden suunnitelman sisältämä valtiontalouden monivuotinen kehyspäätos on omiaan vähentämään tiettyjen asioiden kuten budjettilakien käsittelytarvetta raha-asiainvaliokunnassa. Jos esityksen taloudelliset vaikutukset on voitu arvioida kattavasti ja luotettavasti jo kehysvaiheessa ja sisältyvät määrärahoina tai tuloarvioina tai niiden muutoksina kehyspäättökseen eivätkä vaikutusarviot ole sittemmin muuttuneet, tulisi tällaisten asioiden ennakkollisesta finanssivalvonnasta raha-asiainvaliokunnassa voida luopua. Valtiovarainministeriössä on kuitenkin tarpeen seurata osana normaalia virkатыötä, että annettavat esitykset ovat uskottavasti kulloinkin voimassa olevan kehyspäättöksen ja muiden linjausten mukaisia.

Asioiden käsittelyvelvollisuutta valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa on omiaan vähentämään myös se, jos asia on käsitelty aiemmassa vaiheessa valtioneuvoston ohjesäännön 28 §:n nojalla talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa ja jos esitys taloudellisilta vaikutuksiltaan edelleen vastaa talouspoliittisen ministerivaliokunnan aiemmin puoltamaa. Tällaisten asioiden käsittelyvelvollisuudesta raha-asiainvaliokunnassa luovuttaisiin. Sen sijaan velvollisuuteen

käsitellä asia raha-asiainvaliokunnassa ei edelleenkään vaikuttaisi se, että asia käsitellään valtioneuvoston ohjesäännön 26 §:n nojalla EU-ministerivaliokunnassa.

Määräykseen on tarpeen lisätä hyvinvointialueiden talousohjauksen kannalta keskeisten asioiden käsittelyvelvollisuus. Lisäksi määräykseen tehtäisiin teknisiä tarkistuksia.

Kaikkiaan määräyksen uudistamisen tavoitteena on, että valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan ennakollinen finanssivalvonta kohdistuisi jatkossa nykyistä jossakin määrin vähäisempään mutta asiallisesti merkittävämpään asiajoukkoon.

3 Yksityiskohtaiset perustelut

3.1 Taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävät asiat (määräyksen jakso 2.1.)

Kohta 2.1.1.: Asiat, joissa on kysymys sitoutumisesta verottomalta arvoltaan vähintään 10 000 000 euron arvoiseen (nykyisin 5 000 000 euroa) sopimukseen tai sitoumukseen kuten esimerkiksi toimitilan vuokraukseen. Lisäksi kohta koskisi muista syistä merkittävänä pidettäviä sopimuksia ja sitoumuksia. Euromääräinen käsittelyraja koskisi kaikkia sopimuksia tai sitoumuksia, ellei erityisemmästä määräyskohdasta (kuten irtaimen ja kiinteän omaisuuden hankintaa koskevasta kohdasta 2.5.4.) muuta johtuisi. Sopimuksen tai sitoumuksen arvo laskettaisiin koko sopimuskaudelta tai toistaiseksi voimassa olevassa sopimuksessa tai sitoumuksessa 10 vuoden jaksolta.

Kohta 2.1.2. Valtioneuvoston periaatepäätökset ja ohjelmat, joista aiheutuu yhdelle tai useammalle varainhoitovuodelle valtiontaloudellisia vaikutuksia, joita ei ole otettu huomioon julkisen talouden suunnitelmassa tai valtion talousarviossa. Kohta vastaisi nykyisen määräyksen kohtaa 2.1.5. siten, että periaatepäätökset ja ohjelmat, joiden rahoitus olisi otettu huomioon jo julkisen talouden suunnitelmassa, jäisivät kuitenkin käsittelyvelvollisuuden ulkopuolelle. Käsittelyvelvollisuus ei koskisi myöskään asiaa, jonka vaikutus virastojen toimintamenoihin olisi enintään 100 000 euroa.

Kohta 2.1.3. Asiat, joilla on huomattavia taloudellisia vaikutuksia kansantalouteen kuten kasvuun, työllisyyteen, investointeihin ja tuottavuuteen. Kohta vastaisi asiallisesti nykyistä kohtaa 2.1.6.

Kohta 2.1.4. Asiat, joihin sisältyy poikkeuksellinen taloudellinen periaatekysymys. Kohta vastaisi nykyistä kohtaa 2.1.7.

3.2 Valtion talousarvioon liittyvät asiat (määräyksen jakso 2.2.)

Kohta 2.2.1.: Julkisen talouden suunnittelua sekä julkisen talouden finanssipoliittisia sääntöjä ja niiden valvontaa koskevat hallituksen esitykset ja asetukset. Kohta olisi uusi. Kyseiset asiat on kuitenkin nykyisinkin käsitelty raha-asiainvaliokunnassa.

Kohta 2.2.2.: Talousarviota ja sen soveltamista sekä valtion taloushallinnon perusteita koskevat hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset. Kohtaisi vastaisi asiallisesti nykyisen määräyksen kohtaa 2.1.1.

Kohta 2.2.3.: Valtioneuvoston ohjesäännön 31 §:n 2 momentissa tarkoitetut periaatepäätökset määrärahan ottamisesta talousarvioesitykseen tai talousarviossa olevan määrärahan käyttöperusteiden muuttamisesta. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä.

Kohta 2.2.4.: Julkisen talouden suunnitelma, talousarvioesitys ja lisätalousarvioesitys. Voimassa olevaan määräykseen (kohta 2.2.5.) verrattuna määräykseen lisättäisiin julkisen talouden suunnitelma.

Kohta 2.2.5.: Talousarvio- ja lisätalousarvioesityksen yhteydessä annettavat hallituksen esitykset, muut hallitukset esitykset sekä asetukset ja määräykset, joiden hyväksymisellä on vaikutuksia talousarvioesityksiin, jos asiaan ei ole nimenomaisesti varauduttu julkisen talouden suunnitelmassa tai talousarvio- tai lisätalousarvioesityksessä. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus viraston toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.

Kohta merkitsisi, että niin sanottuja budjettilakeja käsiteltäisiin raha-asiainvaliokunnassa nykytilasta (kohdat 2.2.5. ja 2.2.6.) poiketen vain siinä tilanteessa, että lain taloudellisia vaikutuksia ei olisi vielä otettu huomioon julkisen talouden suunnitelmassa tai talousarvio- tai lisätalousarvioesityksessä. Muutos olisi periaatteellisesti merkittävä ja vähentäisi raha-asiainvaliokunnan vuosittaista asiamäärää kymmenillä hallituksen esityksillä ottaen huomioon, että budjettilakeja annetaan vuosittain tyypillisesti noin 40–50 kappaletta. Vähäiset, virastojen toimintamenoihin kohdistuvalta taloudelliselta vaikutukseltaan alle 100 000 euron asiat jäisivät kaikissa tilanteissa käsittelyvelvollisuuden ulkopuolelle.

Kohta 2.2.6.: Muut asiat, joiden hyväksymisellä on vaikutuksia julkisen talouden suunnitelmaan tai talousarvioesityksiin, jos asiaan ei ole niissä nimenomaisesti varauduttu. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus viraston toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.

Kohta olisi uusi ja se kattaisi yleiskohtana kaikki muut (kuin kohdan 2.2.5. budjettilait) asiat, joilla on vaikutuksia valtion talousarvioon. Kohta korvaisi osaltaan jaksosta 2.1. poistetut määräyskohdat. Uuden määräyksen kohtaa 2.2.5. vastaavasti käsittelyvelvollisuus ei koskisi asioita, joiden vaikutus viraston toimintamenoihin olisi enintään 100 000 euroa.

Kohta 2.2.7.: Hallituksen vuosikertomus eduskunnalle. Kohta olisi uusi. Hallituksen vuosikertomus on kuitenkin aiemminkin käsitelty raha-asiainvaliokunnassa.

Kohta 2.2.8. Kansainväliseen järjestöön liittyminen, jos liittyminen sen talousarviovaikutuksen vuoksi edellyttää eduskunnan hyväksyntää. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus viraston toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa.

Kohta sisältyy voimassa olevan määräyksen kohtaan 2.1.3. (sopimukset ja sitoumukset), jossa sovelletaan nykyisin 5 miljoonan euron raja-arvoa. Jatkossa kaikki budjettiperusteella eduskunnan hyväksymistä edellyttävät kansainväliset sopimukset tulisi saattaa raha-asiainvaliokunnan käsiteltäväksi lukuun ottamatta vain toimintamenoihin vähäisesti vaikuttavia asioita.

Kohta 2.2.9: Valtuudet lainan ottamiseen valtiolle sekä lainanottoa koskevat määräykset. Voimassa olevaan määräykseen verrattuna kohdasta poistettaisiin lainan ottaminen valtiolle. Varsinainen lainanotto on Valtiokonttorin operatiivista toimintaa, jota ei ole tarpeen käsitellä raha-asiainvaliokunnassa. Lainanottovaltuus voisi tulla käsiteltäväksi joko erillisenä eduskunnan

suostumusta edellyttävänä asiana tämän määräyskohdan nojalla tai osana talous- tai lisätalousarvioesitystä. Raha-asiainvaliokunnassa käsiteltäisiin myös valtion lainanottoa koskevat määräykset.

Kohta 2.2.10.: Valtiolla perittävien maksujen perusteita koskevat hallituksen esitykset sekä maksuasetukset, kun esityksessä on kysymys vuositasolla vähintään 5 000 000 euron määräisestä maksutulosta tai valtiovarainministeriö ei ole lausunnossaan puoltanut maksujen vahvistamista ehdotetulla tavalla. Kohta vastaisi nykytilaa.

Kohta 2.2.11.: Määrärahan jakopäätökset sekä talousarvioon sisältyvän tai lakisääteisen avustus-, laina-, takaus-, takuu-, korkotuki- tai muun vastaavan valtuuden jakopäätökset, jos jakopäätöksen tekee valtioneuvosto tai jos kysymys on vähintään 10 000 000 euron suuruudesta määrärahasta tai valtuudesta. Kohta koskisi määrärahan ja valtuuden jakopäätöksiä. Käsittelyvelvollisuuden raja nousisi nykyisestä 1 000 000 eurosta (kohta 2.2.9.) 10 000 000 euroon.

Kohta 2.2.12.: Arviomäärärahan ylitystä koskevat asiat, jollei kohdasta 2.9.1. muuta johdu. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä. Arviomäärärahan ylityslupa-asiat käsiteltäisiin jatkossakin raha-asiainvaliokunnassa lukuun ottamatta kohdassa 2.9.1. tarkoitettuja, valtion talousarviosta annetussa asetuksessa (1243/1992) tarkoitettuja poikkeuksia.

2.2.13. Eduskunnalle alistettavat valtion virkaehtosopimukset. Kohta vastaisi nykyisen määräyksen kohtaa 2.6.1., joka siirrettäisiin talousarvioon vaikuttavana asiana määräyksen jaksoon 2.2.

3.3 Valtion rahoitustuki (määräyksen jakso 2.3.)

Kohta 2.3.1.: Valtion rahoitustukea koskevat hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset, kuten myöntöperusteita, hyväksyttäviä kustannuksia, tuen määrää, korkoa, tukialueita ja muita ehtoja koskevat asiat paitsi, jos kysymyksessä on kustannusvaikutukseltaan alle 5 000 000 euron vuotuinen rahoitustuki tai jos kyse on rahoitustukea koskevan säädöksen tai määräyksen asiallisesti vähäisestä muutoksesta. Kohtaa muutettaisiin voimassa olevaan määräykseen verrattuna muun muassa siten, että käsittelyvelvollisuuden alarajaa nostettaisiin 1 000 000 eurosta 5 000 000 euroon, minkä lisäksi erilaisen tukilainsäädännön asiallisesti vähäisiä muutoksia ei enää jatkossa tuotaisi raha-asiainvaliokunnan käsittelyyn. Rajaus vähentäisi käsiteltäviä asioita vuosittain arviolta muutamalla kymmenellä.

Kohta 2.3.2.: Valtionavustuksen myöntäminen tai myöntämiseen sitoutuminen, jos kyse on vähintään 10 000 000 euron avustuksesta. Kohta vastaisi asiallisesti voimassa olevaa määräystä (kohta 2.3.3.).

Kohta 2.3.3.: Vähintään 5 000 000 euron määräisen takauksen ja takuun sekä niihin rinnastettavien vastuusitoumusten antaminen, ei kuitenkaan taidenäyttelyiden valtioneuvoston lain (411/1986) määrältään enintään 50 000 000 euron suuruisen valtioneuvoston myöntäminen. Kohtaan lisättäisiin nykytilaan verrattuna 5 000 000 euron käsittelyvelvollisuuden alaraja.

Kohta 2.3.4.: Vähintään 20 000 000 euron määräisen lainan tai korkotukilainan myöntäminen. Kohta vastaisi asiallisesti voimassa olevaa määräystä (nykyiset määräyskohdat 2.3.5. ja 2.3.6.).

Kohta 2.3.5.: Asiat, joissa on kysymys vähintään 1 000 000 euron määräisestä veronhuojennuksesta tai muusta vapautuksesta, vähintään 1 000 000 euron takautumisoikeudesta luopumisesta, vähintään 100 000 euron takaus- tai takuumaksusta vapauttamisesta tai vähintään 5 000 000 euron määräisestä lykkäyksestä valtiolle tulevan saamisen suorittamisesta. Edellä mainittujen asioiden käsittelyvelvollisuuden euromääräistä alarajaa nostettaisiin nykytilaan (kohta 2.3.7.) verrattuna.

3.4 Valtion liikelaitokset ja talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot (määräyksen jakso 2.4.)

Valtion liikelaitoksia ja talousarvion ulkopuolisia rahastoja koskevat määräyskohdat pysyisivät asiallisesti ennallaan. Määräys ei kuitenkaan sisältäisi enää erityistä valtion asuntorahaston aravalainojen myöntämisvaltuutta ja korkotukilainoja koskevaa kohtaa (nykyisin 2.4.6.), vaan kyseiset asiat tulisivat raha-asiainvaliokunnan käsiteltäväksi uuden määräyksen kohdan 2.3.6. nojalla (rahastojen varojen käyttöä koskevat suunnitelmat). Asuntorahasto on tarkoitus lakkauttaa vuoden 2026 alusta lukien.

3.5 Valtion varallisuus ja omistajapolitiikka (määräyksen jakso 2.5.)

Kohta 2.5.1.: Valtion varallisuuden hallintaa, hankintaa, käyttöä ja luovutusta koskevat hallituksen esitykset, asetukset ja määräykset sekä eduskunnan suostumuksen hankkiminen. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä.

Kohta 2.5.2.: Valtion omistajapolitiikkaa koskevat yleiset tavoitteet, päätökset ja periaatepäätökset. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä.

Kohta 2.5.3.: Valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 4 §:ssä tarkoitetut asiat sekä asiat, jotka koskevat valtionyhtiöiden lakisääteisten yksinoikeuksien muuttamista. Verrattuna nykyiseen määräyskohtaan 2.5.4. kohtaan lisättäisiin valtionyhtiöiden lakisääteisten yksinoikeuksien muuttamista koskevat asiat.

Kohta 2.5.4.: Valtion omaisuuden hankintaa koskevat asiat, jos irtainta omaisuutta hankitaan vähintään 50 000 000 euron arvosta, kiinteää omaisuutta tai osakkeita hankitaan vähintään 10 000 000 euron arvosta tai jos omaisuuden hankintaa on muutoin pidettävä merkittävänä. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä, mutta nykyisiä 40 000 000 euron ja 5 000 000 euron käsittelyvelvollisuuden raja-arvoja korotettaisiin edellä mainittuihin euromääriin.

Kohta 2.5.5.: Valtion kiinteistövarallisuuden luovuttaminen, jos kiinteistövarallisuuden käypä arvo on vähintään 10 000 000 euroa tai jos omaisuuden luovutusta on muutoin pidettävä merkittävänä. Voimassa olevan määräyksen kohdan 2.5.5. mukaan raja-arvo (joko käypä arvo tai kirjanpitoarvo) on 1 000 000 euroa. Kiinteistövarallisuuden luovuttamisen raha-asiainvaliokuntakäsittelyn eurorajaa nostettaisiin siten merkittävästi.

Kohta 2.5.6.: Valtion irtaimen omaisuuden luovuttaminen, jos luovutukseen on lain tai asetuksen mukaan saatava valtioneuvoston suostumus tai jos luovuttamisesta päättää valtioneuvosto taikka jos kysymys on vähintään 5 000 000 euron arvoisesta irtaimen luovutuksesta. Voimassa olevan määräyksen kohdan 2.5.5. mukaan raja-arvo (joko käypä arvo tai kirjanpitoarvo) on 1 000 000 euroa.

3.6 Hyvinvointialueet, kunnat ja Ahvenanmaan maakunta (määräyksen jakso 2.6.)

Kohta 2.6.1.: Asiat, joilla on olennaisia vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen tai kuntatalouteen. Voimassa olevaan määräykseen verrattuna kohtaan lisättäisiin hyvinvointialueet.

Kohta 2.6.2.: Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtäviä ja rahoitusta koskeva lainsäädäntö, mukaan lukien perittävien maksujen perusteet ja ns. yksikköhintapäätökset. Kohdan mukaan raha-asiainvaliokunnassa käsiteltäisiin hyvinvointialueiden ja kuntien tehtäviä ja rahoitusta koskeva lainsäädäntö.

Kohta 2.6.3.: Valtion ja hyvinvointialueiden, valtion ja kuntien sekä hyvinvointialueiden ja kuntien väliseen kustannustenjakoon vaikuttavat hallituksen esitykset ja asetukset. Kohdan mukaan raha-asiainvaliokunnassa käsiteltäisiin lainsäädäntöehdotukset, jotka vaikuttavat valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien väliseen kustannustenjakoon.

Kohta 2.6.4.: Päätökset, jotka koskevat hyvinvointialueen lainanottovaltuutta, ministeriön hyväksyntää edellyttäviä hyvinvointialueiden lakisääteisiä investointisuunnitelmia lukuun ottamatta suunnitelman vähäisiä muutoksia, hyvinvointialueen lisärahoitusta ja hyvinvointialuejaotuksen muuttamista. Kohta olisi uusi. Raha-asiainvaliokunnassa käsiteltäisiin hyvinvointialueiden talousohjauksen kannalta keskeisimmät asiat.

Kohta 2.6.5.: Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 38 §:ssä tarkoitettu perustamishankkeen laajuuden vahvistaminen tai 39 §:ssä tarkoitettu perustamishankkeen toteuttamisen aikaistamista koskeva päätös taikka muussa valtionapulainsäädännössä edellytetty hankesuunnitelma tai muu vastaava päätös, jos perustamishankkeen kustannukset ovat vähintään 5 000 000 euroa. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä (kohta 2.7.5).

Kohta 2.6.6.: Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 7 luvun (98/2020) nojalla Ahvenanmaan maakunnalle suoritettavaa rahoitusta koskeva asia, joka esitellään tasavallan presidentille. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä (kohta 2.7.6).

3.7 Euroopan unioniin liittyvät asiat (määräyksen jakso 2.7.)

Kohta 2.7.1.: Eduskunnalle annettavat valtioneuvoston kirjelmät ja jatkokirjelmät (ns. U-asiat) Euroopan unionin asioissa, joilla on vaikutuksia valtion-, hyvinvointialue- tai kuntataloudelle taikka vähäistä suurempia vaikutuksia muulle kansantaloudelle. Käsittelyvelvollisuus ei koske kuitenkaan asiaa, jonka vaikutus julkiseen talouteen on enintään 5 000 000 euroa ja joka on nimenomaisesti otettu huomioon julkisen talouden suunnitelmassa tai valtion talousarviossa, eikä asiaa, jonka vaikutus valtion virastojen toimintamenoihin on enintään 100 000 euroa. Nykytilaan verrattuna kohdasta poistettaisiin ministeriöiden selvitysten eli ns. E-asioiden käsittelyvelvollisuus raha-asiainvaliokunnassa, minkä lisäksi U-asioille asetettaisiin edellä mainitut euromääräiset raja-arvot.

Kohta 2.7.2.: Suomen Euroopan unionille esittämät ohjelmat ja niihin rinnastettavat asiakirjat sekä näiden muutokset, jos muutoksella on vaikutusta ohjelman rahoitukseen tai sen käyttöön tai jos muutos muutoin on taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävä. Kohta vastaisi asiallisesti nykytilaa (määräyskohta 2.8.2.). EU-ohjelmien vähäisiä muutoksia ei käsiteltäisi raha-asiainvaliokunnassa.

Kohta 2.7.3.: Hakemukset rahoitus- tai muun tuen saamiseksi, jos haettava tuki on vähintään 10 000 000 euroa. Nykytilaan verrattuna määräykseen lisättäisiin euromääräinen raja-arvo.

Kohta 2.7.4.: Euroopan unionin lainsäädännön kansalliseen täytäntöönpanoon liittyviin hallituksen esityksiin, asetuksiin ja määräyksiin sovelletaan muutoin, mitä näissä määräyksissä on kansallisten menettelyjen ja määrärahojen käytön osalta määrätty. Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä (kohta 2.8.4.).

3.8 Taloudellisten vaikutusten muuttuminen (määräyksen jakso 2.8.)

Kohta 2.8.1.: Asiat, jotka merkitsevät poikkeamista raha-asiainvaliokunnan aikaisemmasta kannanotosta, jos muutos aiheuttaa lisämäärärahararpeen (pl. enintään 100 000 euron lisämäärärahararve viraston tai laitoksen toimintamenoihin) tai on euromäärältään vähintään 10 %, vaikka muutoksen johdosta ei esitettäisi määrärahan lisäystä. Voimassa olevaan määräykseen verrattuna kohtaan lisättäisiin euromääräiset käsittelyrajat, mikä karsisi merkitykseltään vähäisten muutosten käsittelyä raha-asiainvaliokunnassa.

3.9 Poikkeaminen valtiovarainministeriön lakisääteisestä lausunnosta (määräysjakso 2.9.)

Kohta 2.9.1.: Arviomäärärahan ylittäminen paitsi, jos ylitys on aikaisemmat ylitykset mukaan lukien enintään 20 prosenttia määrärahasta ja kuitenkin enintään 1 000 000 euroa, jolloin voidaan pyytää valtiovarainministeriön lausunto raha-asiainvaliokunnan käsittelyn sijasta. (17 §:n 3 mom.) Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä.

Kohta 2.9.2.: Hallinnonaloittain jakamattoman määrärahan käyttöön irrottaminen silloin, kun asianomainen ministeriö päättää määrärahan käytöstä. (13 §:n 3 mom.) Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä.

Kohta 2.9.3.: Tilijaottelun vahvistaminen, jos ministeriön tarkoituksena on vahvistaa tilijaottelu valtion talousarviosta annetun lain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa määrärahan käyttösuunnitelman kohtiin talousarviossa merkitystä määrärahasta poiketen. (13 §:n 2 mom.) Kohta vastaisi voimassa olevaa määräystä.

3.10 Esittelylistojen laatimista ja määräaikoja koskevat määräyskohdat (määräyksen jakso 3)

Esittelylistojen laatimista ja määräaikoja koskeva määräysjakso ajantasaistettaisiin. Suurimpia muutoksia nykytilaan verrattuna olisivat: 1) Säädettyyn määräaikaan mennessä tehtävät päätökset olisi tuotava käsiteltäväksi raha-asiainvaliokuntaan vähintään viikkoa ennen määräajan päättymistä. Voimassa olevan määräyksen mukaan määräaika on kaksi viikkoa. 2) Jos valtiovarainministeriön esitysluonnoksesta aiemmin antama lausunto on ollut joiltakin osin kielteinen, esittelyaineistosta tulisi käydä ilmi, miten lausunto on otettu huomioon. Jos valtiovarainministeriön kielteistä lausuntoa ei olisi otettu huomioon, tämä tulisi erikseen perustella. 3) Maksuasetuksia koskevien esittelylistojen sisältövaatimukset on yksilöity aiempaa täsmällisemmin.

4 Vaikutukset

Budjettilakien ja eräiden muiden asiaryhmien käsittelyvelvollisuuden poistaminen sekä käsittelyvelvollisuuden perusteena olevan euromäärän korottaminen useissa asiaryhmässä vähentäisi raha-asianvaliokunnan asiamäärää karkeasti arvioiden noin sadalla asialla vuodessa.

Määräykseen sisällytetyt uudet asiat eivät lisäisi valiokunnan työmäärää olennaisesti, koska merkittävä osa mainituista asioista on jo nykyisin käsitelty raha-asiaivaliokunnassa. Kokonaisuutena uusi määräys vähentäisi raha-asiaivaliokunnassa käsiteltävien asioiden valmisteluun ministeriöissä ja valtiovarainministeriössä käytettävää työmäärää.

5 Asian valmistelu

Asia on valmistelu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Määräys- ja perustelumuioluonnoksista pyydettiin lausunnot ministeriöiltä 19.6.2024 – 14.8.2024. Lausunnoissa kannatettiin laajasti raha-asiaivaliokunnan asiamäärien vähentämistä sekä ennakkollisen finanssivalvonnan painottamista jatkossa aiempaa merkittävämpään asijoukkoon. Periaatteellisempana kysymyksenä todettiin, että valiokuntakäsittelyn ei mahdollisessa kriisitilanteessa tule tarpeettomasti rajoittaa tai hidastaa tarvittavaa toimintaa.

Lisäksi ministeriöt esittivät muun muassa seuraavia yksittäisiä muutosehdotuksia ja lausumia eri määräyskohdista. Kunkin kohdan lopussa on todettu, onko lausuma otettu huomioon.

- Eräiden ministeriöiden mukaan määräysluonnos ei ole kaikilta osin riittävän yksiselitteinen, vaan jättää tulkinnanvaraa. Erityisesti oikeusministeriö katsoi määräyksen jäävän uudistettunakin monilta osin epäselväksi ja sisältävän tulkinnanvaraisia kohtia. Lisäksi oikeusministeriö katsoi määräyksen lisäävän asiamääriä useissa asiakohdissa kirjaimellisesti tulkittuna. Määräysehdotuksen useita kohtia on lausuntojen johdosta täsmennetty.
- Valtioneuvoston kanslia kiinnitti huomiota, että termi ”valtioneuvosto” tulisi muuttaa muotoon ”valtioneuvoston yleisistunto” niissä määräyskohdissa, joissa tarkoitetaan nimenomaan valtioneuvoston yleisistuntoa. Määräysehdotusta on lausunnon johdosta kyseisin osin täsmennetty.
- Ulkoministeriön mukaan määräyksestä tulisi käydä selkeämmin ilmi, sovelletaanko kehityspoliittisiin sijoituksiin sitoumuksia koskevaa määräyskohtaa 2.1.1. vai lainoja koskevaa määräyskohtaa 2.3.4. Vastaava kysymys koskee ministeriön mukaan kehitysmaihin myönnettävistä korkotukiluotoista annetun lain (1114/2000) mukaisia korkotukiluottoja. Määräyskohtia ei ole lausuman johdosta muutettu, koska sitoumuksia (yleiskohtana 2.1.1.), lainoja ja korkotukilainoja koskevat omat määräyskohtansa.
- Oikeusministeriön ja puolustusministeriön mukaan sopimuksiin ja muihin sitoumuksiin sitoutumista koskevaa määräyskohtaa 2.1.1. tulisi täsmentää, jotta ehdotetun raja-arvon (10 000 000 euroa) soveltaminen olisi mahdollisimman yksiselitteistä, esim. toistaiseksi voimassa olevissa sopimuksissa. Lisäksi puolustusministeriön mukaan tulisi täsmentää, koskeeko toimitilan vuokraukseen sitoutuminen ainoastaan korjausinvestoinnista aiheutuvaa lisävuokraa vai tämän lisäksi myös olemassa olevan vuokrasopimuksen nykyistä vuokraa (ns. pohjavuokra). Määräyskohtaan on lausuntojen johdosta lisätty toistaiseksi voimassa olevien sopimusten arvon laskentatapa.
- Puolustusministeriön mukaan nykyistä irtaimen omaisuuden hankinnan (nykyinen määräyskohta 2.5.3.) 40 000 000 euron raja-arvoa ei tule laskea määräysluonnoksen kohdan 2.1.1. mukaiseksi 10 000 000 euron raja-arvoksi. Tämä lisäisi merkittävästi hallinnollista työtä. Nykyinen 40 000 000 euron raja-arvo tulisi ministeriön mukaan sen sijaan ulottaa koskemaan myös palveluhankintoja. Omaisuuden (käytännössä omistusoikeudellista)

hankintaa koskevat määräyskohdat on lausunnon johdosta säilytetty erikseen määräyskohdassa 2.5.4., minkä lisäksi irtaimen omaisuuden hankinnan raja-arvo on em. kohdassa korotettu 50 000 000 euroon verrattuna nykyiseen 40 000 000 euroon.

- Oikeusministeriön mukaan valtioneuvoston periaatepäätöksiä ja ohjelmia, joilla on monivuotisia valtiontaloudellisia vaikutuksia, koskevaan kohtaan 2.1.2. tulisi lisätä euromääräinen tai muutoin tarkemmin määritelty käsittelyraja. Määräyskohtaan on lausunnon johdosta lisätty käsittelyrajat.
- Ulkoministeriön ja oikeusministeriön mukaan määräykseen tulisi sisällyttää nykyinen määräyskohta 2.1.4., jonka mukaan raha-asiainvaliokunnan käsittelyyn tulee viedä asiat, joista aiheutuu valtiontaloudellisia vaikutuksia kahdelle tai useammalle hallinnonalalle, mikäli niihin ei ole nimenomaisesti varauduttu valtion talousarviossa. Tällainen kohta on lausumien mukaan tarpeen, koska hallinnonalan lisätehtävät aiheutuvat usein toisella hallinnonalalla valmistellusta lainsäädännöstä. Poikkihallinnollinen koordinointi on tarpeen myös EU-lainsäädännöstä johtuen. Lausumia ei ole otettu sellaisenaan huomioon, koska muiden määräyskohtien soveltaminen johtaa tarkoitettuun lopputulokseen.
- Oikeusministeriön mukaan määräysluonnoksen kohtien 2.2.5. ja 2.2.6. perusteella jää epäselväksi, tuleeko raha-asiainvaliokunnan käsittelyyn tuoda alle 100 000 euron tulomuutokset (esim. maksutulot) tulomomenteilla. Lausuman johdosta ei ole tehty muutoksia.
- Ulkoministeriön mukaan kohtaa 2.2.6. tulisi selkeyttää siten, ettei se edellytä asian tuomista raha-asiainvaliokunnan käsittelyyn, jos asia tulee riittävän ajoissa käsiteltyksi seuraavassa lisätalousarviossa. Lausumaa ei ole otettu huomioon. Määräyksen lähtökohtana on, että asiat, joiden rahoituksesta ei ole vielä päätetty aiemmin (esim. kehyspäätöksessä), käsitellään raha-asiainvaliokunnassa (pl. toimintamenoihin vaikuttavat alle 100 000 euron asiat).
- Oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön mukaan eduskunnalle annettavia ministeriöiden vastineita koskeva määräyskohta 2.2.9. tulisi poistaa tai ainakin sitä tulisi jatkotarkastella. Ehdotus on lausumien mukaan epäselvä valtioneuvoston ja eduskunnan toimivallanjaon kannalta sekä aikataulullisesti vaikea toteuttaa. Määräyskohta on poistettu ehdotuksesta.
- Valtioneuvoston kanslian mukaan määräyskohdan 2.2.12. mukaisille valtioneuvostossa päätettäville määrärahan ja valtuuden jakopäätösten raha-asiainvaliokuntakäsittelylle tulisi asettaa euromääräinen (esim. 5 000 000 euroa) raja-arvo. Määräykseen on lausuman johdosta lisätty 10 000 000 euron raja-arvo.
- Maa- ja metsätalousministeriön mukaan CAP-suunnitelmien toimeenpanoon liittyvien vuosittaisten varojen jakopäätösten (2.2.12.) raha-asiainvaliokuntakäsittelystä tulisi voida luopua, jos koko rahoituskautta koskevat jakokriteerit eivät muutu. Määräyskohtaa ei ole lausuman johdosta muutettu.
- Opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan jakopäätöksiä koskevan kohdan 2.2.12. soveltamista valtionosuuspäätöksiin ja muihin valtion lakisääteistä rahoitusta koskeviin päätöksiin tulisi selkeyttää. Määräyskohtaa ei ole lausuman johdosta muutettu.

- Ulkoministeriön mukaan tulisi selkeyttää, sovelletaanko valtionavustuksia koskevaa määräyskohtaa 2.3.2. myös hallitusten välisiin sopimuksiin, joita valtionavustuslaki ei koske, mutta joissa on asiallisesti kysymys valtionavustustyyppisestä tilanteesta. Määräyskohtaa ei ole lausuman johdosta muutettu. Määräyskohtaa sovelletaan kaikkiin valtionavustuksen kriteerit täyttäviin vastikkeettomiin avustuksiin riippumatta esim. siitä, minkä valtionavustusta koskevan lain tai muun normin perusteella avustus myönnetään.
- Eräiden ministeriöiden (VNK, PLM ja OKM) mukaan irtaimen omaisuuden luovutusta koskevan määräyskohdan 2.5.5. yhteydessä tulisi muuttaa myös valtion talousarviosta annetun asetuksen (423/1992) 72 §:n 1 momentin (1252/2001) euromääräistä raja-arvoa 1 000 000 eurosta 5 000 000 euroon. Kohta tulisi lisäksi rajata koskemaan vain irtaimen omaisuuden pysyvää luovuttamista, jolloin se ei koskisi esim. lyhytaikaista lainaamista tai vuokraamista esittely- tai testauskäyttöön. Määräystä ei ole muutettu viimeksi mainitun lausuman johdosta.
- Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan hyvinvointialueiden talousohjausta koskevat määräyskohdat (2.6.1. – 2.6.4.) tulisi arvioida vasta myöhemmin hyvinvointialueiden investointien ohjausta selvittävän työryhmän (27.5.2024 – 31.12.2024) työn pohjalta (STM).
- Oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön mukaan valtioneuvoston kirjelmille ja jatkokirjelmille EU-asioissa (määräyskohdan 2.7.1. U-asiat) tulisi asettaa euromääräinen raja-arvo. Määräyskohtaan on lisätty nykyistä täsmällisemmät käsittelyrajat.
- Oikeusministeriön mukaan EU:lle tehtäville rahoitus- tms. tukihakemusten (2.7.3.) käsittelylle tulisi asettaa euromääräinen raja (OM). Määräyskohtaan on lisätty 10 000 000 euron käsittelyraja.
- Puolustusministeriön mukaan määräyskohdassa 2.8.1 tarkoitetun taloudellisen merkityksen arvioimiseksi määräyskohtaan tulisi lisätä yksiselitteinen muutosvara (esim. 10 %), jonka ylittäminen vasta aiheuttaisi tarpeen uudelle raha-asiainvaliokunnan käsittelylle. Määräyskohtaan on lisätty sekä euro- että prosenttimääräinen käsittelyraja.
- Oikeusministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön mukaan määräyskohta 2.8.2. (taloudellisilta vaikutuksiltaan eduskuntakäsittelyn aikana muuttuneen lain vahvistaminen) tulisi poistaa tai ainakin sitä tulisi jatkotarkastella. Määräyskohta on ongelmallinen ottaen huomioon muun muassa eduskunnan lainsäädäntövalta. Määräyskohta on poistettu ehdotuksesta.
- Maa- ja metsätalousministeriön mukaan maksuasetusten valmistelua koskevia esittelylistamääräyksiä tulisi muuttaa siten, että perustelumuistiossa olisi riittävää esittää suoritekohtaisten tulojen ja kustannusvastaavuuden sijasta mainitut tiedot vain suoritekokonaisuuksittain. Määräyskohtaa ei ole lausuman johdosta muutettu, koska suoritteiden kustannusvastaavuus on tarpeen tietää suoritekohtaisesti silloinkin, kun hinnoittelu mahdollisesti on suoriteryhmitasoisista.

6 Voimaantulo

Määräys tulee voimaan 8.9.2025. Määräystä sovellettaisiin siten ensimmäisen kerran raha-asiaivaliokunnan istunnossa 11.9.2025.

7 Toimivalta

Valtioneuvoston ohjesääntö (262/2003), 27 § 3 mom.